

**ПРОСОПОГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ІСТОРІЇ
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА імені ШЕВЧЕНКА
У ФОНДІ ІВАНА КРИП'ЯКЕВИЧА ВІДДІЛУ РУКОПИСІВ
ЛЬВІВСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ
УКРАЇНИ імені В. СТЕФАНИКА**

Тамара Литвин

*кандидатка історичних наук, наукова співробітниця відділу рукописів
ЛННБ України ім. В. Стефаніка*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3900-3175>

DOI: [https://doi.org/10.37222/2524-0315-2024-16\(32\)-17](https://doi.org/10.37222/2524-0315-2024-16(32)-17)

Відзначення 150-річчя Наукового товариства імені Шевченка у Львові ще раз підтвердило об'єктивність міждисциплінарного об'єднання професійних учених, педагогів, адвокатів, священників, кооператорів і фінансистів – усіх, хто вболівав за долю України, її науку, освіту, культуру, насамперед у добу іноземного поневолення. З огляду на це авторка поставила за мету висвітлити діяльність відомого вченого і громадського діяча Івана Петровича Крип'якевича крізь призму різновидових документів і матеріалів особистого фонду вченого, який від 2007 р. зберігають і впорядковують у відділі рукописів Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаніка [Ф. 314 (Крип'якевич Іван Петрович)]. Матеріали вказаного архіву та інших документальних колекцій розкривають наукову та науково-організаційну працю вченого в Історично-філософській секції Товариства та різних його комісіях.

Ключові слова: *Іван Крип'якевич, Наукове товариство імені Шевченка у Львові, культура, освіта, особистий архів, документи, біографія.*

Постановка проблеми. До інтелектуального грона Наукового товариства імені Шевченка у Львові більше трьох десятків літ належав історик, книгознавець, бібліофіл і громадський діяч Іван Петрович Крип'якевич (1886–1967). Його особистий архів, що від 2007 р. зберігається у відділі рукописів Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаніка і частково – у Центральному державному історичному архіві України у м. Львові, є

типовим для галицьких інтелектуалів першої половини ХХ ст., бо розкриває хроніку родинного життя, наукової діяльності, показує болі й радості суспільства – трагедії війн, політичні дискусії, культурні та освітні проблеми не лише заходу, але і сходу України. Археографічна спадщина вченого відображає діяльність секцій і комісій НТШ до 1939 р., актуалізує просопографічний доробок, який дозволяє краще реконструювати працю науковців, педагогів, політиків, громадських діячів, священнослужителів у діяльності вказаного товариства у першій третині ХХ ст.

Мета статті – висвітлити діяльність, виокремити археографічну спадщину відомого вченого і громадського діяча Івана Петровича Крип'якевича крізь призму різновидових документів і матеріалів особистого фонду вченого зі Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника.

Методологія базується на деконструкції й переосмисленні текстів его-документів і системному поєднанні індивідуально-біографічного та соціально-типологічного підходів у визначенні ролі окремих учених у науковому і громадському житті НТШ. При цьому використано загальнонаукові та спеціально-історичні наукові методи аналізу вказаної міждисциплінарної проблеми. Насамперед застосовано методи: історико-порівняльний, ретроспективний, критичного аналізу документів і просопографічний – щодо життя та професійної праці окремих науковців і громадських діячів у роботі секцій і комісій НТШ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Архів вченого в нашій Бібліотеці включає різновидові матеріали доби НТШ – Статут 1904 р. та інші документи Товариства, органів влади, епістолярій членів Товариства, протоколи і робочі записи вченого під час засідань секцій і комісій, рукописи і машинописи його праць і колег (Степана Томашівського, Миколи Голубця та ін.), наукові програмки і запрошення, примірники газет та вирізки з них, фотографії. Їхній аналіз ще мають зробити професійні історики. Перший побіжний огляд інвентарного опису архіву Івана Крип'якевича здійснив львівський археограф Ярослав Федорук [2]. Фрагменти наукового архіву вченого (зокрема його листування, окремі рукописи та ін.) також опубліковано у двох тематичних наукових збірниках Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України «Україна:

культурна спадщина, національна свідомість, державність» [21; 22]. Матеріали архіву проаналізували декілька дисертантів, зокрема Інна Заболотна (археографічна діяльність вченого) [8], Нінель Клименко (педагогічна праця) [12], Ярослав Кондрач (військово-історичні студії) [13], а також авторка цього повідомлення (книгознавчі праці) [16; 17]. З найновіших публікацій відзначимо збірник наукових праць, присвячений 150-літтю НТШ [20] та археографічне дослідження, яке опублікувала Інна Мороз [14].

Чимало матеріалів про діячів НТШ містить справа № 286 із картотекою «Словник західноукраїнських істориків ХІХ–ХХ ст.», яку після смерті батька доупорядкував син – Богдан Крип’якевич. Скажімо, в ній подана певна інформація про Івана Джиджору, Атанасія Великого, Миколу Андрусяка, Іллю Витановича, Антіна Генсьорського, Миколу Голубця, Володимира Гребеняка, Олександра Домбровського, Дмитра Дорошенка, Осипа Думіна та інших істориків церкви, війська, мистецтва, мови, літератури, музики, господарства [18]. Матеріали вказаної картотеки доповнює багатий епістолярій ученого, зокрема листування з істориками: Михайлом Грушевським [15], Степаном Томашівським [5], Василем Герасимчуком [первинно Гарасимчук] [1; 5], Мироном Кордубою [1; 5], Симоном Наріжним [3], Миколою Андрусяком [5], Ільком Борщакком [5], Богданом Янушем [1], Платонідом Філясом [3], філологами: Іваном Огієнком [3] і Михайлом Возняком [5], географом Степаном Рудницьким [19], журналістом і дипломатом Василем Панейком [5], етнографами Володимиром Гнатюком і Федором Вовком [5], правником Костем Левицьким [3] та іншими. Вказаний епістолярій потребує глибшого наукового розгляду.

Виклад основного матеріалу. Інформацію просопографічного характеру подає «Біографічний словник моїх знайомих», де містяться короткі нариси про діячів НТШ – істориків Мирона Кордубу, Богдана Барвінського, Івана Джиджору, філологів Василя Біднова, В’ячеслава Заїкіна, кооператора Іллю Витановича, географа Володимира Кубійовича, бібліографа і видавця Івана Калиновича, фінансиста Степана Барана, адвоката і політика Костя Левицького та десятка інших його сучасників [4]. Скажімо, особливо шанобливо згадує історик голову НТШ (1892–1897) і урядовця ЗУНР (1918–1919) Олександра Барвінського (1847–1926): «Я зустрічався

з О[лександром] [Барвінським] в 1920-их рр. рідко – у Центральній кав'ярні, до якої він почав заходити. Він був високого росту, незважаючи на вік, тримався просто, носив бороду (на австрійській манер). Тоді він відійшов від політики, писав мемуари. Робив враження людини досвідної, розумної, – був ввічливий, але холодний» [4, арк. 15]. Теплі слова адресовано також його сину – історику, бібліографу і педагогу, дійсному члену НТШ Богдану Барвінському (1880–1958): «...За австрійського періоду співробітник Університетської бібліотеки у Львові, 1940–1941 р. директор цієї ж бібліотеки; 1916–1918 директор бібліотеки Народного Дому. Спеціаліст в галузі середньовічної історії України та допоміжних історичних дисциплін – готовився на доцента університету по спеціальності... Всі роботи Б. Барвінського цінні джерельним матеріалом і широкою ерудицією, але деколи серед маси даних загублюється основна ідея. Був поставного росту, з блонд волоссям, яке носив як говорили, на моду Йосифа II, дещо гордовитий, але у взаємовідносинах ввічливий – дякував за кожну дрібницю, яка могла доповнити його широкі матеріали» [4, арк. 12–14].

Про іншого голову НТШ, математика Володимира Левицького (1872–1956) історик занотував: «... Діяльна, енергійна людина, довголітній голова Математично-природничої секції НТШ, організатор укр[аїнських] математичних досліджень, автор численних спец[іальних] статей. Як голова НТШ насамперед займався зміцненням фінансів товариства. За радянської влади одержав кафедру математики у ? Львів[ському] університеті. Але не оцінено належно його наукових заслуг і досвіду та не включено у співробітництво Академії наук. В особистих відносинах дещо гострий, правдомовний, самопевний і в Кураторії був зразком працівника» [4, арк. 123].

Історик високо цінував науково-організаційну працю секретаря НТШ, голови його Етнографічної комісії Володимира Гнатюка (1871–1926): «...Зібрав і опублікував збірники етнографічних матеріалів в “Етнографічному збірнику” та ряд статей в “Матеріалах до укр[аїнської] етнології”. Редагував “Хроніку НТШ”. Частина його матеріалів була знищена під час перебування царських військ в Академічному Домі (вул. Супінського) 1914[19]15, де містився секретаріат НТШ – я сам бачив кімнати застелені перемішаними листками етнографічних записів та документів. Гнатюк вакації

перебував у Криворівні, разом з Франком і ін. В пізніші роки був хворий на задишку і не виходив із львівського мешкання (вул. Чарнецького 24 = Радянська 24), тільки через вікно перекидався словами зі знайомими. Був веселої вдачі, іронічно-скептичний, писав дотепні листи, м[іж] ін[шим] латинською мовою. Харківський університет обрав його почесним доктором. Про Гнатюка в 1950-х роках приготував монографію редактор Видавництва Академії наук УРСР Яценко Мих[айло] Трохимович, не знаю чи закінчив її і захистив (тепер працює, мабуть, в Інституті літератури Академії Наук)» [4, арк. 62–63].

І. Крип'якевич добре знав літературознавчі твори, публіцистичні статті у пресі та перекладацьку працю Михайла Возняка (1881–1954), члена різних секцій і комісій НТШ: «...Учився одночасово зі мною у Львівському університеті, – в той час був веселий, життєрадісний, мав багато наукових планів. Не любив і не шанував професорів літератури К. Студинського і О. Колесу, розвивався самотужки, але все таки піддався впливам Студинського – розроблював вузькі неінтересні теми (цей напрям я сатирично освітив в статті “Професори і студенти”, під псевдонімом *Vivus*, “Молода Україна”, 1910. № 1); також дав рецензію про роботу Возняка про Зизанія “Історія одного письменника” (Діло, 1908. № 165). Оповідали, що деякий час працював у Львові учителем укр[аїнської] мови в гімназії – з захопленням оповідав про свої педагогічні спроби та успіхи. Пізніше – мабуть, коли умер його молодший брат, яким він опікувався і покладав великі надії – змінилася його вдача, став гіркий і нелюдимий.

Під час перебування у Відні (1914–[19]16?) він навіть не бував в театрах і музеях. Не читав західних літературознавчих робіт – що відбилося на його кругозорі. Його синтетична робота «Історія української літератури» 1–3, давал[а] дуже широкий матеріал, але висновки у ній вузькі. Цінні його аналітичні роботи про Самовидця, автора *Історії Русів*. Особлива його заслуга – публікація нових літературних матеріалів у незліченних статтях і замітках. В радянський період присвятив головну увагу спадщині Ів. Франка. Але його узагальнююча робота “Титан праці” не стояла на висоті літературознавства. В історії літератури він залишиться, в першу чергу, як незрівняний видавець і коментатор літературних матеріалів» [4, арк. 45–46].

Історик був знайомий із дослідженнями життя і побуту селян Західної Бойківщини, які у виданнях НТШ друкував греко-католицький

священник Михайло Зубрицький (1856–1919): «...Я познайомився з ним у Львові: це був патріархальний тип культурного священика старого покоління, розумів науку, дружив з Ів. Франком, – погляди мав прогресивні. На зверх високого росту, поставний, з сивим волоссям. Його син ...[Володимир] був учителем середньої школи, репресований і реабілітований» [4, арк. 91–92].

Як історик і педагог І. Крип'якевич уважно спостерігав за теоретиком і практиком української національної фізичної культури, членом статуткової комісії НТШ Іваном Боберським (1873–1947): «...Високо поставив навчання німецької мови – його учні блискуче володіли Німеччиною. Перший організатор фізичного виховання, один з засновників “Сокола”, організатор Пласту. З характерними вусами і борідкою, висловлювався коротко і різко. Організував закупно Сокольського “городу” у Львові. Матеріали до його життєпису має Ст[ефан] Гайдучок» [4, арк. 24].

Детальні характеристики наукової праці та громадської діяльності І. Крип'якевич дав своїм близьким колегам, членам Історично-філософської секції НТШ. Зокрема, про Мирона Кордубу (1876–1947) написав: «...Історик, учень М. Грушевського, продовжував університет у Відні, де був ад'юнктом (?) університетської бібліотеки; пізніше учитель гімназії...; в 1930 рр. професор університету у Варшаві (де викладав по-польськи), професор університету ім. Франка у Львові... Тематика М. Кордуби: Галицька держава; (супільні верстви і західна границя); в період Б. Хмельницького (австрійські акти, дипломатія – Венеція, Австрія і ін., біографія Б[огдана] [Хмельницького]); топоніміка Галичини; початки укр[аїнської] нації; історіографія (Антонович, Куліш, Грушевський, історичні з'їзди). З віденського університету виніс К[ордуба] “німецьку” точність і вимогливість до точного використання джерел – з того боку роботи К[ордуби] зразкові. Високу школу виявив особливо у праці про зах[ідну] границю Галицького князівства, де зручно комбінував джерельні дані. Його рецензії відзначають точним реферуванням змісту праць і критицизмом. Але К[ордуба] не був істориком-синтетиком. Він єдиний з сучасних з ним істориків не дав огляду історії укр[аїнського] народу в цілому. Історія Холмщини вражає неглибоким розумінням історичних подій. Значення Кордуби лежить в його працях, опертих на конкретних джерелах (як нариси про

зв'язки Б. Хмельницького з Венецією, Австріє[ю], стаття про Антоновича, Куліша). Велику увагу присвячував топоніміці, опублікував три анкети у справі збирання географічних назв, та зібрав на них деякі матеріали з місць. Складав також бібліографію української історії – картотеку купив Інститут суспільних наук. В 1920 рр. збирав для М. Грушевського матеріали до історії Хмельниччини з львівських і варшавських бібліотек. Як учитель історії в середній школі був надзвичайно вимогливий: дав двійку навіть синові товариша-учителя і хлопець мусив повторювати навчання» [4, арк. 101–104].

Влучно надано й характеристику молодому колезі Іванові Джиджорі (1880–1919): «Історик, бібліотекар НТШ. Праці: *Нові причинки до історії відносин російського правительства до України в 1720-х і 1739-х рр.* (Записки НТШ, т. 61), *Україна в першій пол[овині] 1738 р.* (т. 69), *З новішої української історіографії* (т. 71), *Економічна політика рос[ійського] правительства супроти України в 1710–30 рр.* (т. 98, 101, 103, 105), *До історії Генеральної Військової Канцелярії* (т. 107) – перевидані М. Грушевським з характеристики Д[жиджорі] у збірці “Україна в першій пол[овині] XVIII в.”, К. 1930. Середнього росту, з монголоїдними рисами обличчя, з чорною бородою, гарячої вдачі, схильний до гострих виступів. Належав до близького гурту М. Грушевського та гнівався на мене, коли я не у всьому підпирав Професора. В останнє я зустрів його під час Першої світової війни на станції Підзамче – тоді він дуже щиро, гаряче вітався і прощався зі мною... Грушевський опікувався його дочкою-сиротою» [4, арк. 74–75].

Відзначено працю Миколи Голубця (1891–1942): «...Письменник, редактор, мистецтвознавець. Талановитий, хоча не мав змоги формально закінчити вищу освіту, не відрізнявся від «патентованих учених» і проявляв багатобічні наукові зацікавлення. Найбільше уваги присвячував старому мистецтву – укр[аїнських] малярів під покровом Ставропігії... Зібрав велику картотеку до старого мистецтва. Розпочав видання малих монографій міст Галичини: Белз, Бузьк, Звенигород, Львів, Тереховля, Перемишль, Сокаль. Мав велику картотеку матеріалів до історії міст – зараз вона у Львів[ській] бібл[іотеці] АН??... Розпочав видавати герельдичний словник укр[аїнської] шляхти. У видавництві Тиктора надрукував *Велику історію України* (Львів, 193[5]), компілятивного характеру, яка свідчила про його авторський розмах (Я допомагав Гол[убцю] в редакції і т. д.

На його прохання я дав до цієї книжки передмову – видавець Тиктор при другому виданні випустив книгу під моїм іменем!). Видавав декілька короткотривалих газет і журнальчиків, м[іж] ін[шим] “Світ”, присвячений мистецтву. Дозвіл на деякі газети перепродавав іншим видавцям; десь було надруковано про його приказку: “Голубець підгодовує газетку, як безрогу, та продає на торзі”. Довгий час був зв’язаний із Тиктором і постачав йому багато статей та ідей. Співпрацював з Б[огданом] Янушем, в галузі краєзнавства і, особливо історії Львова (статті в журналі “Wiadomości Konserwatorskie”). Писав повісті, поезії (“Божевільний Мойсей” – ніби продовження Франкового “Мойсея”), літературні нариси, багато публіцистичних статей. Був типом письменника богеміста, дуже часто без грошей, жив позиками, або добував гроші, пишучи статті на замовлення – добуті гроші легко розтрачував. Говорили, що зумів “надути” навіть дуже обережного І. С. Свенціцького, і не написав обіцяної роботи – Свенціцький довго це пам’ятав. – Але при цих трагічних недоліках був цінною людиною, як невтомний любитель і дослідник минулого та його популяризатор» [4, арк. 64–66].

І. Крип’якевич цінував козакознавчий доробок і життєві дороги члена Археографічної комісії НТШ Василя Герасимчука (1880–1944): «Герасимчук первісно)... Історик; учився у львівському університеті, під керівництвом М. Грушевського. Змінив його прізвище М. Грушевський як редактор ЗНТШ – і він не протестував!!! З його доручення збирав матеріали до історії України 1657 і дальних років в архівах в Кракові і Москві; публікація друкувалася в Києві в 1930-их роках (бачив я перші аркуші), але не вийшли у світ. До цієї епохи опублікував ряд праць... Використав багато нових архівних матеріалів, дав нове освітлення періоду і мав наклін до історіософічних узагальнень (М. Грушевський не завжди погоджувався)... В 1940 р. назначений старшим наук[овим] співробітником філіалу Інституту історії АН у Львові. Обрав собі як тематику дослідження волинських племен, мав на цю тему доповідь на науковій конференції у присутності Б. Грекова (невдачно) – цікавився топонімією (мабуть, під впливом В. Коцовського), намагався притягнути топографічні назви для історії племен. Був учителем жін[очої] семінарії (“Бульбочка”). У взаємовідносинах був погідний, ніби соромливий, але і хитруватий, любив висловлювати несподівані погляди і чекав, яка на них буде реакція» [4, арк. 57–58].

Не один рік учений співпрацював із істориком Української церкви, перекладачем, діячем НТШ, монахом Василянського чину Теофілем Кострубою (1907–1943): «...В 1930-их роках закінчив Львівський університет у відділі історії. Зразу звернув увагу своєю ерудицією та вникливими дослідженнями західноукраїнського середньовіччя. Починаючи з 1928 р. надрукував ряд історичних нарисів в *Записках НТШ*, *Записках ЧСВВ*, *Новій Зорі*, *Українських Вістях*, *Додатку “Нового часу”*, *Літописі Червоної Калини*, *Життя і Знання*, *Літопис Бойківщини* та ін., присвячених різним містам Зах[ідної] України: Львів, Холм, Белз, Всеволош, Підгорай, Самбірщина, Покуття, Бойківщина та окремим епізодам історії Галицького королівства і церковним подіям. Видав перекладом Галицько-Волинський літопис. Деякі роботи вийшли окремими збірками: *Нариси з церковної історії України на X–XI ст.* Л[ьвів]. 1939. Окремі його дослідження містять цінні спостереження і гіпотези. Брав участь в організованій при історичній секції НТШ Комісії історії старої України 1938–1939 рр., як один з найбільш діяльних членів. Приготовляли ми тоді видання *Бібліографічного Бюлетеню* – матеріали залишилися у мене. У взаємовідносинах з товаришами мав значний авторитет. Хоч важко хворий (ноги), був погідної вдачі, любив іронізувати. В 1942 р. (?) вступив до Чина СВВ під іменем Теодосія. Помер 1943 р., похований на Личаківському кладовищі» [4, арк. 107–108].

І. Крип'якевич знав праці з історії Козацької держави Дениса Коренця (1875–1946), який друкувався у «Записках НТШ», цінував його участь у кооперативному русі: «...Історик, професор гімназії. Був учнем М. Грушевського і опублікував роботи, які дали йому ім'я дослідника: *Зносини гетьмана Ів. Виговського з Польщею 1657–1658 р.* (Записки НТШ, т. 31–32, 38), *Повстання Мартина Пушкаря* (Наук[овий] збірник, присв[ячений] М. Грушевському. Л[ьвів], 1906). Надрукував також огляд історії України [“Короткий огляд української історії”. Відень, 1915]. Пізніше зацікавився економічними організаціями, був директором укр[аїнської] торгівельної школи у Львові, брав участь в економічних установах. Середнього зросту, брюнет, веселої вдачі, любив іронізувати. Завжди підкреслював свої заслуги дослідника історії XVII ст. Інтересно оцінював розвиток Галичини» [4, арк. 105].

Не забув І. Крип'якевич і про історика Української церкви, автора рецензій у виданнях НТШ Василя Біднова (1874–1935): «...З 1905

організатор освітнього і культурного життя в Катеринославі, 1918 проф[есор] в Кам'янці на Поділлі і 1923 в Празі. Низького зросту, з бородою, в окулярах, гарячої вдачі, симпатична, сердечна людина. Перебував деякий час у Львові, пізніше в Тарнові і Празі. Я публікував його працю в *Записках НТШ*. Січковий архим[андрит] В. Сокальський [в народній пам'яті та освітленні історичних джерел], 1927. Інші його праці: (титул) *Церква на Україні на основі Volumina bugum, Аполлон Скальковський як історик Степової України (1925)*» [4, арк. 20].

Дружніми були взаємини І. Крип'якевича з архіваріусом і бібліотекарем Василянського чину Греко-Католицької Церкви (Львів), членом Бібліографічної комісії і співробітником Історично-філософської комісії НТШ Романом-[Степаном] Луканем (1907–1943): «...Щиро відданий науці, працював початково під керівництвом Й. Скрутня. Надрукував ряд статей, в головному з історії монастирів (бібліографія в моїй картотеці істориків), мав доповідь на музейному з'їзді в Перемишлі. До монастирської бібліотеки збирав всі новинки літератури. Збирав пильно газети, також прові[н]ціональні, – особливо з першого періоду рад[янської] влади 1939–1941. За німецьких окупантів влаштував виставку радянських районних газет (з чисто бібліографічних міркувань). З газет робив тематичні вирізки і дарував їх різним людям – наприклад, в мене вирізки моїх статей, Хомі Коцюбинському, директорові чернігівського музею, вислав велику збірку статей про творчість Коцюбинського і деякі його твори друковані окремо. Його монастирська келія була вся заповнена книжками і друкми, що в ній важко було повернутися. В 1940–1941 р. Р. Лукань був бібліотекарем відділу історії (що тоді творив філіял Інституту історії АН УРСР), – монастирська бібліотека перебувала під опікою Академії і у ній Р. Лукань продовжував свою працю. (Я був керівником відділу і за моєю ініціативою Р[оман] Л[укань] організував виставку стародруків, які мали бути базою планованого музею І. Федорова (поховано в монастирі). Р. Лукань був середнього зросту, сухорлявий, близькозорий (в окулярах) – відкритої, щирої вдачі, м'який в відносинах, горів любов'ю до науки у книжки. Залишився у моїх спогадах милою, сердечною постаттю. Загинув розбитий машиною, під яку попав із-за близькозорості, переходячи через Жовківську вулицю перед монастирем. Я опублікував некролог Р. Луканю у *Львівських вістях*» [4, арк. 145–146].

Про педагога та історикиню Меланію Бордун (1886–1968) Іван Крип'якевич занотував: «...У Львівському університеті вчилася під керівництвом М. Грушевського, учителька гімназії в Перемишлі; працювала в Нац[іональному] музеї під проводом І. Свенціцького. Праці: З життя укр[аїнського] духовенства Львівської єпархії в другій пол[овині] XVIII ст. *Записки НТШ*, т. 109, 110, 134–135. (на основі візитації М. Шадурського)» [4, арк. 26].

Учений не забув молодого історика і музеолога Володимира Гребеняка (1892–1915): «...Учився в IV гімназії та у Львів[ському] університеті, починав археологічні дослідження під керівництвом Б. Януша, пізніше працював в музеї Наукового Тов[ариства] ім[ені] Шевченка. Праці: “Сліди скитської культури в Галичині” (Записки НТШ. Т. 117–118), “Нові археологічні нахідки на території Східної Галичини” (т. 122), також в котромусь польському журналі. Людина культурна, м'яка, симпатична, віддана науці. Поляг у бою, як жовнір австрійської армії, в Галичині 1915 р. Похований на Личаківському кладовищі» [4, арк. 71].

І. Крип'якевич використовував доробок книгознавця й видавця, члена Бібліографічної комісії НТШ Івана Калиновича (1884–1927), про якого написав: «...Був спершу поштовим службовцем, але захопився бібліографією і публікував ряд бібліографічних нарисів (м[іж] ін[шим]) першу бібліографію соціалістичної та комуністичної літератури Зах[ідної] України. За моїм планом склав бібліографію історії України за 1914–1923 рр., Л[ьвів], 1924. Мав зібрану величезну картотеку для різних бібліографічних тем, – здається вона є у Львівській бібліотеці АН. Мав також збірку унікальних видань з 1917–1920 рр., яку зібрав у Києві. Був людиною дуже роботящою, готови[й] на всякі жертви для бібліографічних досліджень» [4, арк. 95].

І. Крип'якевич високо шанував працю видатного знавця української бібліографії, члена НТШ Володимира Дорошенка (1879–1963): «...Літературознавець і бібліограф, бібліотекар НТШ. Написав ряд статей про Шевченка, Куліша, Франка, Стефаніка, Кобилянську, історію літератури Єфремова і ін. Велику ціну мала його бібліографія творів Ів. Франка, підготовляв також бібліографію *Записок НТШ*. На бібліотечних картках бібліотеки НТШ розв'язав багато псевдонімів; готовив словник укр[аїнських] псевдонімів. Дав огляд “Українство в Росії в XIX ст.” (Відень, 1915?) та огляд історії

НТШ. Приїхав до Львова після 1905 р., і близько зжився з місцевою громадськістю. Був незвичайним ерудитом в бібліографії українознавства, зібрав багато матеріалів, але мало їх публікував. Був цінним співробітником *Української Загальної Енциклопедії*, до якої постачав дані про окремих письменників і культурних діячів, про журнали, газети, публікації. Був членом УСДП [Українська соціал-демократична партія. – Т. Л.], але не брав активної участі у політичному житті. У щоденних зустрічах ввічливий, товариський, веселий («заливався сріблястим сміхом»), радо давав довідки та матеріали для всяких науково-літературних питань» [4, арк. 77–78].

Учений цінував історичні оповідання Антіна Лотоцького (1881–1949), на які великий вплив мали праці М. Грушевського: «...Давній український діяч в Петербурзі, юрист, відомий інтересними спогадами. Пізніше організатор і голова Українського Інституту в Варшаві. Бував переїздом у Львові, я друкував у *Записках НТШ* його статтю [“Церковний устав князя Володимира Великого”. *Записки НТШ*. 1925. Т. 138–140]. Мало зустрічався з ним і тепер не пам’ятаю цих зустріч. Оповідали мені, що у Варшаві внаслідок воєнних подій 1939 р. був пошкоджений склад видань Інституту і Лотоцький власним трудом забезпечував його останки» [4, арк. 142].

Історик неодноразово зустрічався із літературознавцем і перекладачем, членом Управи НТШ (1904–1913) Михайлом Мочульським (1875–1940): «...З фаху нотар, залюбки літературний критик, дав глибоку характеристику Франка (зокрема аналіз снів і привидів у творах Франка). Жінка його була сестрою дружини М. Грушевського і М[очульський] був у близьких зв’язках з істориком. До якогось планованого видання М[очульський] передав мені статтю про діяльність Грушевського, а справді звернену проти людей, які вороже ставилися проти Грушевського; із-за гострого тону неможливо було опублікувати цю статтю. Мочульський робив враження похмурої, замкненої людини, може песиміста» [4, арк. 168].

У своїх працях І. Крип’якевич неодноразово послуговувався картографічними дослідженнями Володимира Кубійовича (1900–1985; 1952 р. очолив НТШ у Європі), якому теж присвятив невеликий нарис, де зазначено: «Кубійович Володимир походив із лемків, але виховався у Польщі, і не зміг вивчити укр[аїнської] мови – особливо наголосу. В 1930-их перебував часто у Львові, брав участь у роботі

НТШ і виступав як учасник опозиції, вимагаючи реформи товариства. В 1930-их рр. під його редакцією вийшла *Географія України* та *Географічний атлас України*, в яких дано підсумки географічних знань про Україну. Карти складав і рисував Кулицький. Як географ, Куб[ійович] знав добре тільки демографію і в цій галузі написав декілька робіт; але в загальних географічних проблемах він не дорівнював Степан[у] Рудницькому. Під час Другої світової війни став головою Укр[аїнського] комітету у Кракові та організував Укр[аїнське] видавництво, в якому опубліковано також декілька наукових робіт» [4, арк. 112].

У радянську добу не побоявся вчений охарактеризувати суспільно-політичну діяльність члена НТШ, голови уряду Західноукраїнської Народної Республіки Костя Левицького (1859–1941): «...Адвокат, голова Народного Комітету національно-демократичної партії, посол до сейму і парламенту. В 1910 рр. мав вирішальний вплив на галицьку політику та на культурні установи (н[а] пр[иклад] радник Кивелюк в розмові висловився, що К[ость] [Левицький] назначив його головою “Просвіти” – це було до виборів голови!). В політиці був реалістом, наладжував добрі відносини з австрійським урядом, уміло лавірував і умів притягати талановитих людей та політичних співробітників (н[а] пр[иклад] Вол[одимира] Бачинського). Був дійсним членом Наук[ового] Тов[ариства] ім[ені] Шевченка і редагував “Часопись правничу”, опублікував німецько-український правничий словник, використавши матеріали свого тестя, Куличківського? На засідання історичної секції НТШ приходив дуже точно (5 минут перед початком!). Зміст нарад записував на зворотній стороні запрошень на засідання і так, як оповідали, мав цілий архів таких приватних протоколів. В листопаді 1918 р. був обраний головою Головної Української Ради [насправді – Української Національної Ради. – Т. Л.], але неохоче ставився до “революції”, яку провела військова молодь. Я був свідком, як неохоче він ішов із свого мешкання в будинку *Дністра* до намісництва, коли до Львова приїхав на переговори французький офіцер Вілямі (?) – як виявилось, зрештою, підсланий польським військом. Пізніше старого “Костя” позбавили влади молодші політики (Петрушевич і ін.). Тоді він склав ряд книг із історії визвольної війни, які частково були його мемуарами: *Історія політичної думки гал[ицьких] українців*

1848–1914, Л[ьвів], 1926, 1927; *Історія визвольних змагань гал[ицьких] українців 1914–1918*, Л[ьвів]. 1929, 1930; *Великий зрив* (III–XI ? 1918), Л[ьвів]. 1931; *Українські політики*, Л[ьвів]. 1936–1937. Ці роботи містять ряд цінних документів і спогадів, але писані неінтересно, без глибокого політичного освітлення...» [4, арк. 127–129].

У середовищі Товариства добре знали працю вченого-правника, редактора «Діла» і дипломата ЗУНР Василя Панейка (1883–1956), з яким І. Крип'якевич познайомився у студентські роки: «Хоч я і був у близьких взаєминах з Панейком, з університетських років аж до кінця старої Польщі, уважався його товаришем та мав з ним багато спільних культурних інтересів – важко мені дати його характеристику, так був він складною і незвичайною індивідуальністю... В роках 1926 і в дальших Панейко листувався зі мною,.. пишучи з Парижа про культурні явища в Зах[ідній] Європі (він бував також в Лондоні); це були незвичайно інтересні і цінні зауваження. Під час Другої світ[ової] війни передав це листування до Бібліотеки НТШ, але воно при ліквідації відділу рукописів попало в руки “органів” – доля його мені невідома. З Парижа він приїздив деколи до Львова, відвідувати стареньку маму – я тоді з ним зустрічався. Панейко відзначався незвичайною інтелігенцією, культурою і широким знанням. Серед моїх знайомих (журналістів, письменників, науковців) я його ставлю на першому місці, як різнобічно освічену і глибоко культурну людину...» [4, арк. 176–185].

Учений цінував творчість архітектора Івана Левинського (1851–1919): «...Професор Львівської Політехніки, побудував у Львові ряд будинків: Головний двірець, Клініка, Народна лічниця, Торгівельно-промислова Палата, готель Жоржа, Дністер, Академічний Дім, Музичний Інститут ім. Лисенка, будинок Василянок і ін[ше]. Його майстерні чи фабрика були при вулиці Крижавій [тепер Пушкіна [Чупринки. – Т. Л.], на т[ак] зва[ній] Кастелівці або Новому світі; в цій околиці він побудував багато приватних будинків. Своє майно він записав кооперативу робітників своїх майстерень. Я ніколи особист[о] з ним не зустрічався, відомості про нього подавав мені інж[енер] Ю. Мудрак. В Музеї НТШ зберігали мистецькі керамічні вироби з фабрики Левинського, які на експозицію дав Ів[ан] Труш» [4, арк. 122].

Історик підтримував товариські взаємини з адміністратором Товариства і колекціонером мистецтва Юліаном Мудраком (1878–1950): «...Залізничний інженер і радний, деякий час м. Львова, довгий час член виділу НТШ. Освічена і дуже культурна людина, любитель і знавець мистецтва, мав цінну збірку картин (роботи Труша). З Ів. Трушем жив довгі роки у дружбі (жили в сусідстві), але пізніше приязнь розбилася. Цікавився огородництвом і при своїй садибі розвів огород і квітники з рідкісними квітками. В НТШ провадив фінансові справи і опікувався музеєм... Я ходив з М[удраком] у двох в екскурсію вздовж Дністра – з Нижнева до Заліщик, яка залишилася мені в пам’яті і деяких фотографіях. Як член міської ради М[удрак] дав ініціативу обсадити Академічну вулицю тополями замість давніх каштанів. Це була справді культурна, мила людина із своєрідним гумором – найближчий з моїх Другів» [4, арк. 171].

Чимало цінної інформації про членів Товариства містять спогади історика, в яких він стверджує, що до цього грона його як допитливого гімназиста фактично долучив Михайло Павлик (1853–1915), на той час бібліотекар НТШ: «З М. Павликом я познайомився бл[изько] 1896 р. коли я був учнем VI кл. гімназії. Члени учнівського таємного гуртка скерували мене до бібліотеки Наук[ового] Тов[ариства] ім. Шевченка, що містилася в будинку т[оварист]ва, при вул. Чарнецького 26 (тепер Радянська 26) ... Бібліотекарем був М. Павлик. Це була людина низького зросту, з синіми очима, в окулярах, носив бороду. Прийняв мене, юнака, дуже ввічливо, титулував “Пане товаришу” і позичив мені (без ніякої рекомендації) з наукової бібліотеки *Записки НТШ*, том 47, новенький екземпляр, який щойно вийшов з друкарні у світ, в синій обкладинці. Це була важлива подія у моєму житті – вперше я зустрівся з науковим українським журналом – тому я ці деталі запам’ятав. (На обкладинці тому Записок позначали місяць і день виходу книжки у світ – тому що цю “подію” можна було ще точніше хронологічно визначити...). Від цього часу я постійно користувався книгами бібліотеки, і таким способом Павлик зв’язав мене з Наук[овим] Т[овариств]-ом, – я за це йому повинен бути вдячний. Як студент університету (з 1904 р.), я вступив у члени Товариства, та бував на загальних зборах членів, які відбувалися (скільки собі пригадую) в невеликій читальні бібліотеки (а може в канцелярії друкарні) у тому

ж будинку, Чарнецького 26, на 1 поверсі по-давньому). Запам'ятав я, що Павлик виступав на зборах в рядах опозиції проти голови М. Грушевського (разом з Волод. Шухевичем, Верхратським, Ол. Барвінським)...» [4, арк. 173–175].

Свого приятеля Степана Балея (1885–1952) історик характеризує так: «Психолог, спочатку учитель філії акаде[мічної] гімназії у Львові (одночасно зі мною), опублікував роботи із психології в НТШ, т. 105, 106, 123–127; окремим виданням вийшли його підручники *Нарис психології* і *Нарис логіки*. Людина з широкими науковими поглядами. Після 1939 р. став професором Варшавського університету, заявляв себе поляком» [4, арк. 6].

Іван Крип'якевич принагідно згадує художника Михайла Бойчука (1882–1937), який у будівлі Товариства мав творчу майстерню: «... Маляр. Перед Першою світовою війною у Львові, вул. Чарнецького 24 (в будинку Наук[ового] Тов[ариства] Шев[ченка]) мав на піддашю робітню – займався тоді гравюрою на дереві, – бачив я багато відбитків дереворитів у “візантійському” стилі, які валялися на підлозі» [4, арк. 25].

З великою симпатією історик описує співпрацю з директором друкарні НТШ, членом Української соціал-демократичної партії Іваном Возняком (1865–1914): «...Допомагав мені видавати мої «Історичні листки», дав кредит і дивувався, що я борг сплачував. Середнього росту, повний, з темним волоссям, веселий, видатний спеціаліст друкарства, – трохи іронічно ставився до молодих видавців» [4, арк. 44].

Про талановитого журналіста і викладача, громадського діяча Миколу Ганкевича (1869–1931) І. Крип'якевич зауважив: «...Соц[іал]-демократ, редактор “Воли”. Видатний промовець, говорив речово, переконливо – чув я його на вічах; стояв близько польської с[оціал]-д[емократії]. Не знаю, що сталося з його архівом – там повинні бути цінні документи і листування про робітничий рух. В 1904 р. мав лекції про історію робітничого руху на Наукових курсах, які організувало Товариство прихильників укр[аїнської] науки, літератури і штуки, під керівництвом М. Грушевського» [4, арк. 56].

Згадано життєвий шлях і фахову діяльність історика мистецтва Володимира Залозецького-[Саса] (1896–1959): «...Син професора львівської політехніки, Романа, перебував в Чехословаччині і

в Німеччині, деякий час у Львові, брав участь у засіданнях НТШ. Знавець візантійського і зах[ідно]-європейського мистецтва, опублікував багато робіт м[іж] [іншим] в Записках НТШ, Богословії, Записках Укр[аїнського] Інституту в Берліні, Записках ЧСВВ, Наук[овому] збірнику т-ва Просвіти в Ужгороді, Старій Україні та в різних закордонних виданнях. Відображав гордовитий тип зах[ідно] європейського професора...» [4, арк. 86].

Лаконічно історик характеризує Володимира Левинського (1880–1953): «...Соц[іал]-демократ, з юридичною освітою, в польський період деякий час бібліотекар бібліотеки НТШ, хворів, вдачу мав нерівну, любив іронізувати... Редагував *Землю і Волю, Дзвін* і ін.» [4, арк. 121].

Здібного педагога Юліяна Гірняка (1881–1970) вчений характеризує так: «...Хімік, учитель гімназії. Людина дуже талановита, з великою ерудицією, завжди зайнятий проблемами хімії. Надрукував ряд робіт у збірнику матем[атично]-природничої секції НТШ, опублікував підручник “Начерк мінерології і хімії для середніх шкіл”, Л[ьвів], 1912. Малоногого росту, дуже говірливий; бувало, ми з ним в кофейні пересиджували по кілька годин і він все розповідав мені про хімічні проблеми – досить приступно для мене. Деякий час займався розв’язком невіришеного твердження Фермата. Містив статті у щоденниках, м[іж] ін[шим] про організацію ощадності. Він міг бути прекрасним професором хімії, але обставини на це не дозволили (деякий час викладав на політехнічних курсах?). У підручнику намагався передавати тези в якнайкоротшій формі – це був його принцип, який він проводив» [4, арк. 61].

І. Крип’якевич у роботі використовував «Регулямін для видавництва Наукового Товариства імени Шевченка» (1918 р.), який регулював оплату наукової та редакційно-видавничої праці членів НТШ, зокрема членів секцій та комісій. Самостійні розвідки оплачували найбільше – 160 крон, статті – 80 крон, бібліографічні матеріали – 64–72 крони, переклади 32 – 48 крон; а також переписування, коректуру. Діяльність Історико-філософської секції НТШ, яку він певний час очолював, відображено в рукописах «Хроніка, історично-філософської секції НТШ у Львові (від 1893 до 1930-х рр.)» та «Історико-філософська секція під проводом М. Грушевського» [10]. Праця НТШ також відображена в його спогадах, робочих записках

на засіданнях секції та її комісії. На базі Історико-філософської секції вчений та його колеги Мирон Кордуба, Богдан Барвінський, Володимир Охримович, Йосип Пеленський, Іван Кревецький, Іван Зілінський, Денис Коренець, Михайло Гнатюк, Омелян Терлецький планували організувати в 1924 р. Українське історичне товариство, яке мало влаштовувати наукові сходина членів, публічні відчити, виклади і дискусії, наукові з'їзди, наукові подорожі та екскурсії, концерти, вистави, академії. Однак влада Львівського воєводства не дозволила створити таке фахове товариство.

Як свідчать матеріали архіву, знайомство юнака з цією шанованою інституцією безпосередньо відбулося ще 1902 р., під час навчання в гімназії. Після закінчення матури І. Крип'якевич «вписався на університетські наукові курси “які напротязі місяця вело Товариство прихильників української науки, а в дійсності Наукове Товариство ім. Шевченка”». У червні 1904 р. спеціальний Комітет у складі Михайла Грушевського, Івана Франка, Марії Грушевської, Володимира Гнатюка запросив його на наукові курси, на яких у львівському готелі “Belle vue” з 23 червня до 20 липня виголосили відчити відомі члени НТШ: Михайло Грушевський, Іван Франко, Федір Вовк, Степан Томашівський, Микола Ганкевич. Про ці курси в їхнє 25-річчя Іван Петрович написав статтю «Українські наукові курси у Львові 1904 р.» [9; 22, с. 88–89].

Окремого розгляду потребує діяльність секцій та комісій НТШ, його взаємини зі Всеукраїнською Академією Наук, що відображені в уже згаданій справі № 150 «Наукове товариство ім. Шевченка» особистого архіву І. Крип'якевича. Про творчі взаємини історика свідчить каталог його бібліотеки міжвоєнної доби (1920), в якій були й праці його колег [11].

В архіві вченого зберігся декрет Наукового інституту імені Т. Шевченка у Львові, який планували створити восени 1942 року, щоб продовжувати втілювати завдання колишнього Товариства імені Т. Шевченка, зокрема досліджувати українське життя і простір у сучасному й минулому, розвивати українську науку на всіх зв'язаних із тим ділянках, досліджувати взаємини між німецьким і українським народами. Декрет про дозвіл на працю вказаного інституту видав генерал-губернатор Генеральної губернії Ганс Франк 24 вересня 1942 р. Інформацію про його заснування подано в газеті

«Українська дійсність» [7] та «Краківських вістях» [6]. До вказаної Інституції прагнули долучитися діячі НТШ зі Львова та Кракова, однак вона повноцінно так і не запрацювала.

У радянську добу у квартирі Крип'якевичів радянські спецслужби декілька раз проводили обшуки, а тому вони могли вилучити частину документів з архіву вченого. Особливо це могло стосуватися матеріалів Українських визвольних змагань, діячів НТШ.

Висновки. Архів Івана Крип'якевича дозволяє краще реконструювати діяльність Виділу та окремих секцій і комісій НТШ, узагальнити працю окремих науковців – істориків, книгознавців, філологів, правників, а також проаналізувати суспільно-політичну ситуацію першої третини ХХ ст., в якій жили та творили діячі української культури і науки. Чимало з них у радянську добу були репресовані або виїхали за кордон, де після Другої світової війни було відновлено НТШ.

1. А) Листування 1904–1914 // ЛННБ України ім. В. Стефаника. Від. рукоп. Ф. 314 (Крип'якевич Іван Петрович). Спр. 310. 293 арк.

2. Архів Івана Крип'якевича: Інвентарний опис / упоряд. Я. Федорук ; наук. ред.: І. Бутич, Я. Дашкевич, О. Купчинський. Київ ; Львів, 2005. 252 с.

3. Б) Листування 1915–1935 // ЛННБ України ім. В. Стефаника. Від. рукоп. Ф. 314 (Крип'якевич Іван Петрович). Спр. 311. 217 арк.

4. Біографічний словник моїх знайомих. (Спогади про особи 1962. Плани видавництва 1941) [Рукопис] // ЛННБ України ім. В. Стефаника. Від. рукоп. Ф. 314 (Крип'якевич Іван Петрович). Спр. 287/2. 189 арк.

5. В) Листи істориків // ЛННБ України ім. В. Стефаника. Від. рукоп. Ф. 314 (Крип'якевич Іван Петрович). Спр. 312. 288 арк.

6. Декрет Генерального Губернатора про створення Інституту ім. Шевченка у Львові. Краківські вісті. 1942. Ч. 225 (672) // ЛННБ України ім. В. Стефаника. Від. рукоп. Ф. 314 (Крип'якевич Іван Петрович). Спр. 150. Арк. 17.

7. Дорошенко Д. Науковий інститут ім. Т. Шевченка у Львові. Українська діяльність. 1942. 20 жовт. // ЛННБ України ім. В. Стефаника. Від. рукоп. Ф. 314 (Крип'якевич Іван Петрович). Спр. 150. Арк. 19.

8. Заболотна І. М. Археографічна діяльність та джерелознавчі студії І. П. Крип'якевича : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.06. Київ, 2005. 19 с.

9. І. К. [Крип'якевич І. П.]. Українські наукові курси у Львові 1904 р. *Діло*. 1929. 30 черв. (чис. 143).

10. Історико-філософська секція під проводом М. Грушевського // ЛННБ України ім. В. Стефаника. Від. рукоп. Ф. 314 (Крип'якевич Іван Петрович). Спр. 292/1. 161 арк.

11. Каталог бібліот[ек] І. К[рип'якевича]. 1920 // ЛННБ України ім. В. Стефаника. Від. рукоп. Ф. 314 (Крип'якевич Іван Петрович). Спр. 153/1. 62 арк.

12. Клименко Н. П. Культурно-просвітницька діяльність Івана Крип'якевича (1886–1967 рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01. Київ, 2009. 20 с.

13. Кондрач Я. С. Військово-історичні дослідження Івана Крип'якевича (1886–1967) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 20.02.22. Львів, 2007. 20 с.

14. Крип'якевич І. П. Біографічний словник моїх знайомих / упоряд. та авт. передм. І. М. Мороз. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2017. 143 с. : іл., портр.

15. Листи М. Грушевського до І. Крип'якевича. Фотокопії листів Ів. Крип'якевича до М. Грушевського // ЛННБ України ім. В. Стефаника. Від. рукоп. Ф. 314 (Крип'якевич Іван Петрович). Спр. 318/3. 19 арк.

16. Литвин Т. Участь Івана Крип'якевича в роботі комісії Наукового товариства ім. Шевченка у Львові. *Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника* : зб. наук. праць. Львів, 2009. Вип. 1 (17). С. 123–138.

17. Литвин Т. О. Іван Крип'якевич як книгознавець : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 27.00.03. Київ, 2008. 20 с.

18. Словник західно-українських істориків XIX–XX ст. // ЛННБ України ім. В. Стефаника. Від. рукоп. Ф. 314 (Крип'якевич Іван Петрович). Спр. 286. 496 арк.

19. Степан Рудницький // ЛННБ України ім. В. Стефаника. Від. рукоп. Ф. 314 (Крип'якевич Іван Петрович). Спр. 319. 18 арк.

20. 150 років на службі української науки та культури. Гуманітарні науки / відп. ред. С. Гелей. Львів, 2023. 1016 с.

21. Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність : зб. наук. праць / відп. ред. Я. Ісаєвич ; упоряд. Ф. Стеблій ; НАН України, Ін-т українозн. ім. І. Крип'якевича. Львів, 2001. Вип. 8 : Іван Крип'якевич у родинній традиції, науці, суспільстві. 960 с. : іл.

22. Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність : зб. наук. праць / відп. ред. М. Литвин ; упоряд. Ф. Стеблій ; НАН України, Ін-т українозн. ім. І. Крип'якевича. Львів, 2016. Вип. 28 : Іван Крип'якевич у родинній традиції, науці, суспільстві. 716 с.

References

1. A) Lystuvannia 1904–1914 [A] Correspondence 1904–1914 // LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka. Vid. rukop. F. 314 (Krypiakevych Ivan Petrovych), file 310, 293 fol. [in Ukr].
2. Fedoruk, Ya. (comp.), Butych, I., Dashkevych, Y. & Kupchynskiy, O. (ed., 2005). Arkhiv Ivana Krypiakevycha: Inventarnyi opys [The archive of Ivan Krypiakevych: Inventory description]. Kyiv ; Lviv, 252 p. [in Ukr].
3. B) Lystuvannia 1915–1935 [B] Correspondence 1915–1935 // LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka. Vid. rukop. F. 314 (Krypiakevych Ivan Petrovych), file 311, 217 fol. [in Ukr].
4. Biohrafichnyi slovnyk moikh znaiomykh [A biographical dictionary of my friends]. (Spohady pro osoby 1962. Plany vydavnytstva 1941) [Rukopys] // LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka. Vid. rukop. F. 314 (Krypiakevych Ivan Petrovych), file 287/2, 189 fol. [in Ukr].
5. V) Lysty istorykiv [B] [Letters of historians] // LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka. Vid. rukop. F. 314 (Krypiakevych Ivan Petrovych), file 312, 288 fol. [in Ukr].
6. Dekret Heneralnoho Hubernatora pro stvorennia Instytutu im. Shevchenka u Lvovi (1942). [Decree of the Governor General on the establishment of the Shevchenko Institute in Lviv]. Krakivski visti. Ch. 225 (672) // LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka. Vid. rukop. F. 314. (Krypiakevych Ivan Petrovych), file 150, fol. 17. [in Ukr].
7. Doroshenko, D. Naukovyi instytut im. T. Shevchenka u Lvovi [Doroshenko D. Taras Shevchenko Scientific Institute in Lviv]. Ukrainiska diialnist. 1942. 20 zhovt. // LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka. Vid. rukop. F. 314 (Krypiakevych Ivan Petrovych), file 150, fol. 19. [in Ukr].
8. Zabolotna, I. M. (2005). Arkheohrafichna diialnist ta dzhereloznavchi studii I. P. Krypiakevycha [Archaeographic activity and source studies of I. P. Krypiakevych] : avtoref. dys. ... kand. ist. nauk : 07.00.06. Kyiv, 19 p. [in Ukr].
9. I. K. [Krypiakevych, I. P.]. (1929, 143, June 30). Ukrainski naukovi kursy u Lvovi 1904 r. [Ukrainian scientific courses in Lviv 1904]. *Dilo*. [in Ukr].
10. Istoryko-filosofska sektsiia pid provodom M. Hrushevskoho [Historical and philosophical section led by M.Hrushevskiy] // LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka. Vid. rukop. F. 314 (Krypiakevych Ivan Petrovych), file 292/1, 161 fol. [in Ukr].
11. Kataloh bibliotek I. Krypiakevycha. 1920 [Catalogue of libraries of I. Krypiakevych. 1920] // LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka. Vid. rukop. F. 314 (Krypiakevych Ivan Petrovych), file 153/1, 62 fol. [in Ukr].

12. Klymenko, N. P. (2009). Kulturno-prosvitnytska diialnist Ivana Krypiakovycha (1886–1967 rr.) [Cultural and educational activities of Ivan Krypiakovych (1886–1967)] : avtoref. dys. ... kand. ist. nauk : 07.00.01. Kyiv, 20 p. [in Ukr.].

13. Kondrach, Ya. S. (2007). Viiskovo-istorychni doslidzhennia Ivana Krypiakovycha (1886–1967) [Military and History Studies of Ivan Krypiakovych (1886–1967)] : avtoref. dys. ... kand. ist. nauk : 20.02.22. Lviv, 20 p. [in Ukr.].

14. Krypiakovych, I. P., Moroz, I. (comp., 2017). Biohrafichnyi slovnyk moikh znaiomykh [Biographical dictionary of my acquaintances]. Kyiv, 143 p. [in Ukr.].

15. Lysty M. Hrushevskoho do I. Krypiakovycha. Fotokopii lystiv Iv. Krypiakovycha do M. Hrushevskoho [M. Hrushevsky's letters to I. Krypiakovych. Photocopies of letters from Ivan Krypiakovych to M. Hrushevsky] // LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka. Vid. rukop. F. 314 (Krypiakovych Ivan Petrovych), file 318, 19 fol. [in Ukr.].

16. Lytvyn, T. (2009). Uchast Ivana Krypiakovycha v roboti komisii Naukovoho tovarystva im. Shevchenka u Lvovi [Ivan Krypiakovych's participation in the work of the commissions of the Shevchenko Scientific Society in Lviv]. *Zapysky Lvivskoi natsionalnoi naukovoï biblioteky Ukrainy imeni V. Stefanyka* : zb. nauk. prats. Lviv, 1 (17), pp. 123–138. [in Ukr.].

17. Lytvyn, T. O. (2008). Ivan Krypiakovych yak knyhoznavets [Ivan Krypiakovych as a book critic] : avtoref. dys. ... kand. ist. nauk : 27.00.03. Kyiv, 20 p. [in Ukr.].

18. Slovnyk zakhidno-ukrainskykh istorykiv XIX–XX st. [Dictionary of Western Ukrainian Historians of the XIX–XX centuries] // LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka. Vid. rukop. F. 314 (Krypiakovych Ivan Petrovych), file 286, 496 fol. [in Ukr.].

19. Stepan Rudnycky [Stepan Rudnycky] // LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka. Vid. rukop. F. 314 (Krypiakovych Ivan Petrovych) file 319, 189 fol. [in Ukr.].

20. Helei, S. (ed., 2023). 150 rokov na sluzhbi ukrainskoi nauky ta kultury. Humanitarni nauky [150 years at the service of Ukrainian science and culture. Humanities]. Lviv, 1016 p. [in Ukr.].

21. Isaievych, Ya. (ed.), Steblii, F. (comp., 2001). Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist [Ukraine: cultural heritage, national consciousness, statehood] : zb. nauk. prats. Lviv, 8 : Ivan Krypiakovych u rodyunii tradytsii, nautsi, suspilstvi, 960 p. : il. [in Ukr.].

22. Lytvyn, M. (ed.), Steblii, F. (comp., 2016). Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist [Ukraine: cultural heritage, national consciousness, statehood] : zb. nauk. prats. Lviv, 28 : Ivan Krypiakovych u rodyunii tradytsii, nautsi, suspilstvi, 716 p. [in Ukr.].

Tamara Lytvyn, Candidate of Historical Sciences, Scientific Researcher in Manuscript Department of Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv

Prosopographic materials in the Ivan Krypiakevych collection of the Manuscript Department of Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv

The celebration of the 150th anniversary of the Shevchenko Scientific Society in Lviv once again confirmed the objectivity of the interdisciplinary association of professional scientists, teachers, lawyers, priests, cooperators, and financiers – all those who cared about the fate of Ukraine, its science, education, and culture, especially in the era of foreign enslavement. In this regard, the author set out to highlight the activities of the famous scientist and public figure Ivan Petrovych Krypiakevych through the prism of various documents and materials from the scientist's personal collection, which has been stored and compiled in the Manuscript Department of Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv since 2007 [F. 314 (Krypiakevych Ivan Petrovych)]. The materials of this archive and other documentary collections reveal the scientific and organisational work of the scientist in the historical and philosophical section of the Society and its various commissions. There are materials about the difficult relations between the Shevchenko Scientific Society in Lviv and the Ukrainian Academy of Sciences, in particular its historical section and archaeological commission, which were headed by Mykhajlo Hrushevskyyi. Of considerable value is the "Dictionary of My Acquaintances", in which I. Krypiakevych described the scientific, social and political activities of fifty people, many of whom were directly or indirectly involved in the work of the Society. The article proves once again that in the conditions of statelessness, the Shevchenko Scientific Society in Lviv as a whole and its individual members tried to objectively research national history, support its culture and education, and promote the Ukrainian national idea in the world.

Keywords: Ivan Krypiakevych, Shevchenko Scientific Society in Lviv, culture, education, personal archive, documents, biographies.